

O

D

K

A

Z

Y

Bocheňski

Myslieť znamená tvoriť pojmy

Cassirer

Symbol – kľúč k podstate človeka

Descartes

Myslím, teda som

Foucauld

Pane Bože, ak si, daj mi to vedieť

Kafka

Zázrak sa môže stať vždy

Kempenský

Ak existuje nejaká radosť

Komenský

Všetci na jednom javisku

Petránek

Život je jako šachovnice

Planck

Duch je základ

Popper

Nikdy nemáme dost' ideí

Seneca

Byť sám sebou

Sokrates

Ak chceš hýbať svetom

Vybral a zostavil
Dušan JEDINÁK

Mysliet' znamená tvoriť pojmy...

- *Človek je aj tým, kto poznáva ideálne skutočnosti.*
- *Logika je schopnosť myšlienkového pohybu, myšlienkových operácií na veľmi vysokej úrovni abstrakcie... Logika je veľmi užitočným nástrojom analýzy a filozofie o základoch myslenia...*
- *Logika je v zásade popisom predmetov a tým aj popisom sveta. Ak niekto logiku porušuje, postupuje proti všeobecnej štruktúre sveta a premýšľa neracionálne... Každá reč, ktorá nezodpovedá logickým zákonom, je samo so sebou sporná...*
- ***Okrem logiky je len bľabotanie...***
- *Racionalizmus má dve základné prikázania. Vedieť, o čom sa hovorí, to znamená dokázať povedať, čo má človek na mysli, a po druhé, keď sa niečo tvrdí, vedieť to zdôvodniť... Solídny racionalizmus je to, čo učí logika... Veda je to, čo zostane, ak sa opúšťajú nesprávne hypotézy... Každá poctivá veda prekračuje skúsenosť.*
- *My svet poznávame a netvoríme ho... Fakt je, že niekedy dôjdeme aj k pravde. Ale istotu máme iba zriedka...*
- *Aby sme boli šťastní je nevyhnutné konať, pracovať, zápasit'.*
- *Svet nie je jediným axiomatickým systémom... Božie zjavenie nám dáva určité axiómy... Rozpor je základným, veľmi dôležitým činiteľom vedeckého pokroku... Človek je niečím iným ako zvyšok sveta.*
- *Naša európska kultúra má, okrem iného, tri zložky: grécky kult vedy, rímske chápanie spoločnosti, práva i moci a tretia zložka je židovsko–kresťanská, ktorá má tiež existenciálny rozmer.*
- *Ľudia by chceli mať dôkazy namiesto viery... Viera nie je súbor logicky prepojených výrokov... Na vysvetlenie viery je potrebné využívať najlepšiu logiku aká existuje... Pravdy viery sa nedajú dokázať, ale musím vedieť, v čo verím...*
- ***Ak sa človek nemôže modliť, tak neverí.***
- *Všetci sme platonici, keď sa filozofuje, tak sa ide v stopách Platóna... Pravá filozofia je filozofia analytická... Elementárnou filozofickou zásadou je transformácia toho, čo je všeobecné na konkrétne. Všetko cez jednotlivé, vždy... Pestovanie filozofie bez kontaktu s inými vedami je nedorozumenie...*
- ***Úlohou filozofie je vychovávať rozumných ľudí.***
- *Nemožno považovať za pravdu každé vyhlásenie, len preto, že je vytlačené alebo uvedené v médiách... Nestarajte sa o to, na čo nemáte vplyv.*
- *Nebezpečenstvo diktátorských režimov je v tom, že sa človek nemôže brániť proti hlupákovi... Všetky európske nacionalizmy sú idiotstvom. Európa je jednou krajinou.*
- ***Človek sa díva na dejiny a vidí, aká je malá figúrka.***
- *Bez Boha je ťažké uniknúť záveru, že všetko je vlastne absurdné...*
- *My dominikáni si myslíme, že Bohu sa má slúžiť nielen srdcom, ale aj hlavou.*

Symbol – kľúč k podstate človeka

- *Veda predstavuje posledný stupeň v duchovnom vývoji človeka a možno ju pokladať za najvyšší a najcharakteristickejší výdobytok ľudskej kultúry... Veda nám pomáha pochopiť dôvody vecí; umenie zasa uvidieť ich formy.*
- *Grécka filozofia objavila v časoch Pytagora a pytagorovcov nový jazyk, jazyk čísel. Tento jav znamenal okamih, keď sa zrodilo naše moderné ponímanie vedy... Pytagorovci boli prvými mysliteľmi, ktorí číslo pochopili ako všetko obsahujúci, skutočne univerzálny princíp.*
- *Číslo je nástrojom nášho prenikania do prírody a skutočnosti... Čísla predstavujú jednu zo základných funkcií ľudskeho poznania, nevyhnutný krok vo veľkom procese objektivizácie.*
- *Ak chceme fyzikálne myslenie vybaviť všetkými duchovnými nástrojmi, potrebujeme na to úplnú voľnosť pri tvorbe svojho matematického symbolizmu. Príroda je nevyčerpatelná – nikdy nám neprestane klásť nové a neočakávané problémy. Nemôžeme predvídať fakty, ale môžeme sa pripravovať na ich interpretáciu, opierajúc sa pritom o silu symbolického myslenia.*
- *V oblasti jazyka, náboženstva, umenia, vedy, človek nikdy nemôže robiť viac než tvoriť si svoj vlastný, symbolický svet, ktorý mu umožňuje chápať a vykladať, formovať i organizovať, syntetizovať aj univerzalizovať svoju ľudskú skúsenosť.*
- *Stredom, z ktorého vychádza ľudské organizovanie skutočnosti duchom, nie je iba pozorovanie, ale skôr činnosť... Každý systém je umelým dielom – výsledkom vedomej tvorivej aktivity.*
- *Ľudské poznanie je vo svojej podstate symbolickým poznaním... Symbol nemá aktuálnu existenciu, neexistuje ako súčasť fyzikálneho sveta; symbol má „význam“... Matematika nie je teóriou vecí, ale symbolov.*
- *Matematika je univerzálny symbolický jazyk, ktorý sa nezaobera opisom vecí, ale všeobecným vyjadrovaním vzťahov a typov vzťahov.*
- *Vo všetkých ľudských aktivitách a vo všetkých formách ľudskej kultúry nachádzame „jednotu v rozmanitom“. Umenie nám poskytuje jednotu nazerania, veda nám dáva jednotu myslenia, náboženstvo a mýtus nám dávajú jednotu cítenia.*
- *Matematický rozum je putom medzi človekom a svetom; umožňuje nám voľný prechod od jedného k druhému. Je kľúčom k pravdivému pochopeniu kozmického a morálneho poriadku.*

Ernst Cassirer (28.7.1874–15.5.1945)
(dmj)

Ernst Cassirer

Myslím, teda som...

- *Všetko, čo svojimi zmyslami prijímam z vonkajšieho sveta, by mohol byť klam, všetko, čo môžem myslieť, môže byť nesprávne – ale v pochybovaní som si istý sebou ako mysliacou bytosťou...*
- *Nesmieme predpokladať, že všetko je tu kvôli nám... Jediné príroda robí veľké veci zadarmo.*
- *Mám v sebe ideu Boha ako nekonečnej, všemohúcej a všetko poznajúcej bytosti...*
- *Je nemysliteľné, aby ma chcel pravdu milujúci Boh klamať a podvádzat' pred mojím zrakom tento svet len ako klamný prelud...*
- ***Ideu Boha alebo najvyššieho dokonalého bytia som našiel v sebe s rovnakou istotou ako ideu nejakého tvaru alebo čísla.***
- *Tých, čo odhaľujú vedecké pravdy, možno porovnať s boháčmi, ktorí tým rýchlejšie bohatnú, čím sú bohatší.*
- ***Chcem nájsť novú cestu poznania. Tá cesta je: pokus a úvaha.***
- *Vtedy, keď začnem premýšľať, nachádzam seba a svoje myslenie ako niečo veľmi zodpovedné, ale i slobodné, ale aj isté.*
- ***Poznávanie pravdy je zdravie ľudského ducha.***
- *Aritmetika, geometria sú oveľa spoľahlivejšie než ostatné náuky, pretože jedine tieto sa zaoberajú takým jasným a jednoduchým predmetom, že vôbec nepripúšťajú, čo sa skúsenosťou ukázalo ako neisté, ale úplne spočívajú na dôsledkoch vyvodенých rozumovým zdôvodnením.*
- *Porovnával som tajomstvá prírody so zákonmi matematiky. Bol som a som presvedčený, že ten istý kľúč otvára dvere k pochopeniu jedného aj druhého.*
- *Iba tých pokladám za svojich priateľov, ktorí sú takí smelí, že ma upozornia na moje chyby.*
- *Som poverčivý: verím vo veľ duchov ľudstva.*
- ***Je v povahe nekonečného, že nemôže byť pochopené nami, ktorí sme koneční.*** René DESCARTES (31.3.1596–11.2.1650) (dmj)

Pane Bože, ak si, daj mi to vedieť.

- *Keď som uznal, že Boh existuje, nemohol som konať inak, než žiť pre neho.*
- *Vzdávať Bohu slávu je pre človeka najväčšie dobro.*
- *Ak úprimne milujeme Pána, žijeme viac v ňom ako v sebe samých.*
- *V okamihu, keď niekto začne hľadať len samého seba, prestáva milovať.*
- *Keď môžeme trpieť a milovať môžeme veľa; ba dokonca najviac z toho, čo sa dá na zemi urobiť.*
- *Čo je to milovať? Chcieť iba jednu vec, žiť iba pre jednu vec: pre dobro milovaného.*

- *Láska chce byť vyjadrená... Odovzdanosť je požiadavkou lásky.*
- *Láska sa nezakladá na pociť, že milujeme, ale na vôľu chcieť milovať. Ak chceme milovať, tak milujeme. Ak chceme nadovšetko milovať, potom milujeme nadovšetko.*
- ***Láska všetko zabúda, všetko odpúšťa bez výhrad.***
- *Ľuďom môžeme urobiť nesmierne veľa dobrého bez slov, bez kázania, bez rozruchu, mlčky a dobrým príkladom.*
- *Mlčanie treba zachovávať, ako sa len dá. Musíme ho však prerušiť, keby to na mojom mieste urobil Ježiš, a tak, ako by to urobil on.*
- *Štúdiom kníh sa hľadá Boh, modlitbou sa nachádza.*
- *Nie som tu preto, aby som priviedol Tuarégov ku kresťanstvu, ale preto, aby som im porozumel. Boh nás všetkých privíta, ak si to zaslúžime.*

Charles de FOUCAULD (15.9.1858–1.12.1916)

(dmj)

Zázrak sa môže stať vždy.

- *Človek nemôže žiť bez trvalej dôvery v niečo nezničiteľné.*
- *Nie každý môže pravdu vidieť, ale každý môže ňou byť.*
- *Tu sa to nerozhodne. Silu rozhodovania možno vyskúšať iba tu.*
- *Život je neustála odchýlka, ktorá nikdy nedosiahne pochopenie toho, od čoho sa odchýlila.*
- *Nemilujem teba, skôr svoju existenciu: je mi daná tvojím prostredníctvom.*
- *Raz prijaté zlo už nežiada, aby sme mu verili.*
- *To, že naša úloha je práve taká veľká ako náš život, dáva mu zdanie nekonečnosti.*
- *Môj život je váhaním pred narodením.*
- *Prvou známkou začínajúceho poznania je túžba zomrieť.*
- *Logika je síce neotrasiteľná, ale človeku, ktorý chce žiť, neodolá.*
- *Kto si zachová schopnosť vidieť krásu – nestarne.*
- *Základným ľudským hriechom je netrpezlivosť.*
- *Luxus bohatých je zaplatený biedou chudobných.*
- *Človek môže všetko, len sám pred sebou neunikne.*
- *Z modlitby čerpáme silu pre úsilie... Pokora je pravým jazykom modlitby.*
- *Ak spása nepríde, predsa jej chcem byť v každom okamihu hodný.*

Franz KAFKA (3.7.1883 – 3.6.1924)

(dmj)

Ak existuje nejaká radosť, má ju človek čistého srdca.

- * *Čím väčšmi niekto dosiahne súlad v sebe a čím jednoduchšie je jeho vnútro, tým viac a tým vyššie veci chápe bez námahy, lebo dostáva svetlo rozumu zhora.*
- * *Je veľká múdrosť neprenáhliť sa v skutkoch a nestáť zaťato na vlastnej mienke.*
- * *Nespytuj sa, kto to povedal, ale dávaj pozor na to, čo hovorí.*
- * *Duchom nestály, telesnosťou ovládaný a k zmyselnostiam náklonný sa ťažko môže celkom odtrhnúť od pozemských žiadostí.*
- * *Ak máš v sebe niečo dobré, predpokladaj u iných ešte lepšie, aby si si zachoval pokoru.*
- * *Myslieť si, že by hádám inde bolo lepšie, alebo meniť svoje pôsobisko, to už mnohých sklamalo.*
- * *Keď je slobodno a užitočné hovoriť, hovor o veciach zušľachtľujúcich.*
- * *Keby si uvážil, aký pokoj by si spôsobil svojím dobrým správaním sebe a akú radosť iným, myslím, že by si sa viac staral o svoje duchovné zdokonalenie.*
- * *Dobre je, že nám prichodí z času na čas znášať protirečenia a že ľudia o nás zmýšľajú zle a nedobre, hoci azda aj dobre konáme a správne mienime.*
- * *Pokiaľ žijeme na svete, nemôžeme byť bez trápenia a pokušenia.*
- * *Na seba samého obráť svoj zrak a chráň sa posudzovať iných.*
- * *Ak konáme z lásky, hoci aké malé alebo nepatrné by to bolo, prináša hojné ovocie.*
- * *Málokedy meriame blížneho tým istým meradlom ako seba.*
- * *Musíš sa naučiť seba samého v mnohých veciach ovládať, ak chceš s inými nažívať v pokoji a svornosti.*
- * *Všetci nemôžu mať jednaké duchovné zamestnanie: jedno sa hodí tomuto a iné zas tamtomu.*
- * *Len ten sa úprimne raduje, kto má v srdci svedectvo dobrého svedomia.*
- * *Keby si častejšie myslel na smrť než na dlhý život, iste by si sa horlivejšie polepšoval.*
- * *Človek nemusí mať nadbytok pozemských majetkov, aby bol šťastný, stačí mu aj primeraná zámožnosť.*
- * *Hľad' teraz žiť tak, aby si sa v hodinu smrti mohol skôr radovať ako strachovať.*
- * *V čnostiach najviac vzrastajú tí, čo sa usilujú práve ťažšie veci tým mužnejšie prekonávať.*
- * ***Nenamýšľaj si, že si o niečo pokročil v dobrom, ak sa nepovažuješ za najmenšieho zo všetkých.***

- * *Zachovaj najprv pokoj vo svojom vnútri; potom budeš môcť aj iných privádzať k pokoji.*
- * *Keby si bol vnútorne dobrý a čistý, videl by si všetko bez prekážky a všetko by si rozumel.*
- * *Keď budeš posudzovať vlastné chyby dobre a spravodlivo, nebudeš tak prísne súdiť iných.*
- * *Veľmi spokojné srdce má, kto sa nestará ani o chvály, ani o hany.*

- **Všetci na jednom javisku veľkého sveta stojíme a čokoľvek sa tu koná, všetkých sa to dotýka...**
- **Učiť možno slovami, vychovávať iba príkladom...**
- *Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti.*
- *Sú tri korene ľudskej vznešenosti, ktoré patria ľudskému duchu: rozum, ktorý veci skúma, vôľa, ktorá sa ženie za tým, čo je na veciach dobré, a nakoniec pohnútky k činu, vyzbrojené a usmernené po všetkých stránkach schopnosťami ku skutkom...*
- *Ľudská prirodzenosť je životaschopná, má rada pohyb a činnosť, nepotrebuje nič iné než múdre vedenie... Táto prirodzenosť je si sama sebe účelom, meradlom aj silou, ktorá sa dopracúva k svojej dokonalosti.*
- *Učiť znamená viesť od vecí známych k neznámym a viesť znamená činnosť miernu a nie násilnú, plnú lásky a nie nenávisť. Ak totiž niekoho chcem viesť, nenaháňam ho, neposúvam s ním, ale zoberiem ho jemne za ruku a idem s ním alebo na voľnej ceste kráčam pred ním a volám ho, aby šiel za mnou.*
- *Múdri vždy považovali za najbezpečnejšiu cestu pokoja zabudnutie na utrpené krivdy... Nemilovať múdrosť znamená stávať sa hlupákom.*
- *Komukoľvek môžeš prospieť, prospievaj rád. Ak sa dá, tak aj celému svetu. Slúžiť a prospievat' je vlastnosťou pováh vznešených.*

- **Pravda je iba jedna, ale blud má tisíce podôb...**
- **Sila pravdy vyzbrojená svetlom poznania je nepremožiteľná.**
- *Šťastný je človek, ktorého varuje cudzia chyba... Cnosťami sa možno naučiť tak, že sa neustále cnostne jedná.*
- *Nedopusť, aby ti zlí zabraňovali jednat' správne. Ich chválou treba pohrdať, na cti utrhanie si nevšítmať. Radšej byť od zlých nenávidený, než uctievaný.*
- *Kto nechce, aby bol vyučovaný, toho budeš márne vyučovať, pokiaľ v ňom neprebudíš úprimný záujem o učenie sa... Čo sa má konať, to sa každý musí učiť konaním... Chuť k poznávaniu a učeniu sa má byť podnecovaná v mládeži rôznorodými spôsobmi.*
- *Mládeži treba starostlivo vstevovať cieľ nášho života, že sa totiž nerodíme pre seba samých, ale pre Boha a blížneho, t.j. pre spoločnosť ľudského pokolenia.*
- *Jedinou nemennou zásadou pravej metódy je to, aby sa všetkému učilo na príkladoch, pravidlách a pri používaní, čiže na skutočných javoch a výtvoroch, potom poučovaní ako vznikli a vznikajú a konečne pokusom o vytvorenie podobných, pričom by sa v samotnej rozumovej praxi pokračovalo tak dlho, až by prešla do stavu schopnosti rozumne tvoriť, myslieť a hovoriť...*
- *Buď príjemný a milý tvárou, vlúdny a zdvorilý v spôsoboch, prívetivý a pravdovravný, vrúcny a úprimný srdcom. Miluj a budeš milovaný.*
- *Ak sa má človek stať naozaj človekom, musí sa vzdelávať... Šťastný národ, ktorý je bohatý dobrými školami.*
- *Ak nerozumieš veciam, ktoré sa skrývajú za slovami, nebudeš múdry, len papagáj.*
- *Teória zostane len teóriou, pokiaľ nepristúpime k činu.*
- *S temnotami nie je treba nijak zvlášť zápasit', ak sa prinesie svetlo, pretože ustúpia sami od seba.*
- **Nesľubuj, že vykonáš, nehonos sa, že si vykonal, ale ponechaj svojim skutkom, aby za teba hovorili.**

Jan Amos KOMENSKÝ (28.3.1592 – 15.11.1670)

(dmj)

*Život je jako šachovnice,
kde často nemáš dobrej tah,
kde jsou tví střelci bez munice
a král je skoro na márách.
Hrát s čistým štítem bejvá perný,
pravidla když jsou samá lež,
figury ty mám vždycky černý
a ještě mi soupeř upře věž.*

*Takovou všivou partii,
tu nemám vůbec rád,
přes všechnu mizérii
já dál ji budu hrát.
Že nemám žádnou naději,
ledaže bych ji krad,
jen počkejte si raději,
kdo dostane šach-mat.*

*Život je jako šachovnice,
kde hraješ o svůj vlastní vaz.
Dáma, ta váží hodně sice,
však pěšák víc – když přijde včas.
Jsem jako pěšák stokrát branej
a přitom silnej v kolenou,
i když jsem celej rozervanej,
svou duši nemám prodřenou.*

*Tak rozdávajte figury,
ať to má větší spád.
Kibiců, těch je na fůry,
prej to mám předem vzdát.
Dávejte bacha, jak mi vemou krále,
kterej se nesmí brát –
a já tu všivou partii
dál přesto budu hrát.*

*Život je jako šachovnice,
bez obětí se nedá hrát.
A vždycky běží o pozice,
o riziko je přiznávat.
Třeba mi zbude málo polí,
na kterejch se dá slušně stát –
dokud mi hrana nehlaholí,
tak je moc brzo umírat.
Tak jen rozdávajte figury...*

Jan PETRÁNEK (* 1931)

(dmj)

Duch je základ...

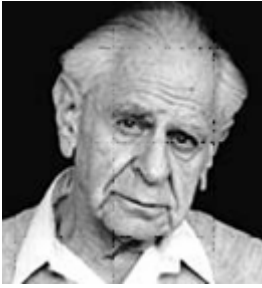

- *Vonkajší svet, voči ktorému sme postavení, je čímisi od nás nezávislým, absolútnym. Hľadať zákony, ktoré platia pre toto absolútno, sa mi javilo ako najkrajšie vedecké životné poslanie... Ten, komu je dopriate spolupracovať na budovaní exaktnej vedy, nájde svoje uspokojenie a vnútorné šťastie vo vedomí, že vyskúmal, čo sa vyskúmať dalo, a v tichosti uctieval to, čo sa vyskúmať nedá.*
- *Základom teoretickej fyziky je uznanie existencie reálnych pochodov nezávislých na zmyslových vnemoch. Toto uznanie musí zostať v platnosti za každých okolností.*
- *Veda tiež vyžaduje veriaceho ducha. Každý, kto sa seriózne angažoval vo vedeckej práci, konštatuje, že nad vstupom do chrámu vedy je napísané: Musíte mať vieru. Je to vlastnosť, ktorá vedcovi nemôže chýbať.*
- *Hmota vzniká a udržuje sa len silou, ktorá dáva do pohybu časti atómov a robí z nich najdrobnejšiu slnečnú sústavu atómu... duch je základ každej hmoty.*
- *Veda sama o sebe objavuje mravné hodnoty, učí nás predovšetkým pravdivosti a bázni...*
- *Človek potrebuje prírodné vedy pre poznanie, ale náboženstvo pre konanie.*
- *Nebojím sa nazvať tajomného Stvoriteľa Bohom, tak ako ho nazvali kultúrne národy v predošliých storočiach.*
- *Tak ako náboženstvo i prírodné vedy potrebujú pre svoju činnosť vieru v Boha. Potom je Boh v náboženstve na počiatku, v prírodných vedách zasa na konci myslenia do hĺbky. Pre jedných je Boh základom, pre druhých korunou výstavby každej svetonázorovej úvahy.*

Max PLANCK (23.4.1858–4.10.1947)
(dmj)

M. Planck

Najcennejším vlastníctvom ľudí sú idey. Nikdy nemáme dost' ideí. Teórie sú podobné nástroje ako naše oči alebo uši: nástroje, ktoré používame aby sme sa vo fyzickom svete vyznali a uplatnili... K životu patrí, že očakávame, že budujeme teórie a pokúšame sa pomocou týchto teórií riešiť problémy. Všetky organizmy sú riešiteľmi problémov...

Nikdy nie sme na konci, problémy neustále pokračujú.

- *Rozum, rovnako ako veda, sa rozvíja cestou vzájomnej kritiky. Rozum nám nebol daný, to, čo vlastníme, je dispozícia, ktorá sa môže rozvinúť len v komunikácii s druhými.*
- *Možno, že ja sa mýlim a Ty to myslíš správne. A spoločným úsilím sa môžeme priblížiť k pravde.*
- *Nauč sa používať svoj vlastný rozum, ak si sa odhodlal to urobiť, vedz, že, najlepšou formou rozumnosti je kritická rozumnosť.*
- *Nesprávne poňatie vedy sa ukazuje prílišnou túžbou mať pravdu. Vedec nie je vedcom tým, že vlastní vedecké poznanie, ale práve jeho vytrvalým a na dôsledky neprihliadajúcim kritickým hľadaním pravdy.*
- *Tu nie je svet, kde sa pravdy potvrdzujú, ale svet, kde sa vyvracajú omyly. Svet i pravda existujú, iba istotu o svete a pravde nemáme a nemôžeme mať.*
- *Všetky naše hodnoty majú hranice. V zápase o slobodu a úctu k človeku, k ľudskému životu a slobode človeka neexistujú žiadne jednoduché riešenia.*
- *Nedôverujte všetkým, ktorí vám ako konečný cieľ predostierajú šťastie, a nasledujte tých, ktorí vám sľubujú zlepšenie, ktoré možno dosiahnuť postupne.*
- *Ak je totiž ľahšie dosiahnuť rozumné dohody o existujúcom zle a o prostriedkoch boja proti nemu, než o ideálnom dobre a prostriedkoch na jeho uskutočnenie, je tiež väčšia nádej, že použitím postupnej metódy prekonáme ten najväčší praktický problém všetkých rozumných politických reforiem, totiž problém použitia rozumu a nie vášní a násilia pri uskutočňovaní programu.*
- *Štát a jeho zákony potrebujeme na to, aby nevyhnutné obmedzenia slobody boli pre všetkých občanov rovnaké.*
- *Budúcnosť závisí na nás samých, a my nezávisíme od žiadnej historickej nevyhnutnosti.*
- *Musíme dúfať, že veľké hodnoty otvorenej spoločnosti – sloboda, vzájomná pomoc, hľadanie pravdy, intelektuálna zodpovednosť a tolerancia – budú uznávané aj v budúcnosti.*
- *Ak má naša civilizácia prežiť, musíme sa zbaviť zlovyku uctievať veľké osobnosti..., Veľké osobnosti sa môžu dopustiť veľkých chýb....*
- *Dobrymi učiteľmi môžu byť iba ľudia s určitým nadaním – nie je to ani intelektuálne nadanie, ale vnútorný vzťah k deťom.*
- *Konzumovať poznanie však znamená kritizovať ho, pretvárať, ničiť a nahradzovať novým. To sa rozumie pod pojmom 'rast nášho poznania'.*
- *Rád by som bol zakladateľom novej intelektuálnej módy – pokory.*

Karl Raimund POPPER (28.7.1902–17.9.1994)
(dmj)

Byť sám sebou a nebyť sám.

- * *Nestaraj sa o to, koľko máš ctiteľov, ale o to, akých. Neľúbiť sa zlým je človeku len na chválu.*
- * *Život je ako hra: nezáleží na tom, ako dlho trvalo predstavenie, ale na tom, ako dobre bolo zahrané.*
- * *Je treba prispôbiť bremeno silám a nenakladať si viac, než stačíme uniesť. Nesmieš si nabrat', koľko chceš, ale koľko vládzeš. Len hľad', nech je tvoj duch v poriadku, potom vládzeš, koľko budeš chcieť.*
- * *Šťastie priateľov získava, nešťastie preveruje.*
- * *Čo je platné preplávať more a striedať mestá! Ak chceš uniknúť tomu, čo ťa trápi, musíš byť nie inde, ale iný.*
- * *Neverte, že človek sa môže stať šťastným nešťastím druhých.*
- * *Stále nariekame, že máme málo času, ale žijeme tak, akoby sme ho mali na rozdávanie.*
- * *Zlatá uzda neurobí koňa lepším práve tak, ako človeka neurobia inakším dary "šťasteny".*
- * *Chybou je, keď veríš každému, ale chybou je aj to, keď neveríš nikomu.*
- * *Aká veľká zvrátenosť: opovážlivosť obliekajú do rúcha smelosti, rozumnú zdržanlivosť nazývajú zbabelosťou, obozretného pokladajú za bojazlivého, čo je veru dosť nebezpečný omyl.*
- * *Čo je príjemnejšie, než mať priateľa, s ktorým môžeme hovoriť tak ako sám so sebou?*
- * *Čo nedokáže vyliečiť rozum, často vylieči čas.*
- * *Dobré zásady, ktoré vychádzajú z ľudského srdca, sú rovnako užitočné ako dobré príklady... Nezáleží na tom, koľko máš kníh, ale aké sú.*
- * *Keď ľudia vyučujú, sami sa učia... Len cnosť poskytuje trvalú a istú radosť.*
- * *Najlepším liekom na hnev je čas... Najväčšia moc je moc nad sebou samým.*
- * *Nie je málo času, ktorý máme, ale je veľa času, ktorý nevyužívame.*
- * *Štáty bez spravodlivosti nie sú nič iné než rozsiahle bandy.*
- * *Všade tam, kde je človek, je miesto pre dobrý čin.*
- * *Život je dosť dlhý, keď vieš, ako ho prežiť. Život meriame skutkami, a nie časom.*

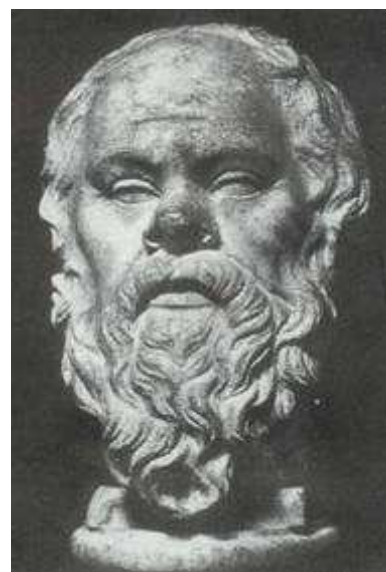
Naša mládež miluje prepych, je zle vychovaná, vysmieva sa predstaveným, vôbec si neváži starých ľudí. Dnešné deti sú hotoví tyrani. Nevstanú, keď do miestnosti vojde starší človek. Odvrávajú rodičom. Jednoducho povedané: sú veľmi zlé...

Lucius Annaeus SENECA (4 pred n. l. – 65 n. l.)
(dmj)

Ak chceš hýbať svetom, pohni sám sebou.

* *Mnohí ľudia si myslia, že spokojnosť a blaženosť spočíva v prepychu a nádhere. No ja si myslím, že nepotrebovať vôbec nič je božské. Potrebovať čo najmenej je božskému najbližšie. A to, čo je božskému najbližšie, je najbližšie aj najlepšiemu človeku. Vravím tebe aj všetkým vám, že peniaze neberiem od nikoho, lebo sa nepredávam... Nechcem sa stať otrokom, ktorý je nútený zhovárať sa s tým, kto mu zaplatí. Chcem byť voľný. Chcem sa slobodne zhovárať s priateľmi, aby sme spoločne hľadali to, čo človeka robí dokonalejším. Mojou odmenou je vedomie, že rozširujem počet dokonalých mužov.*

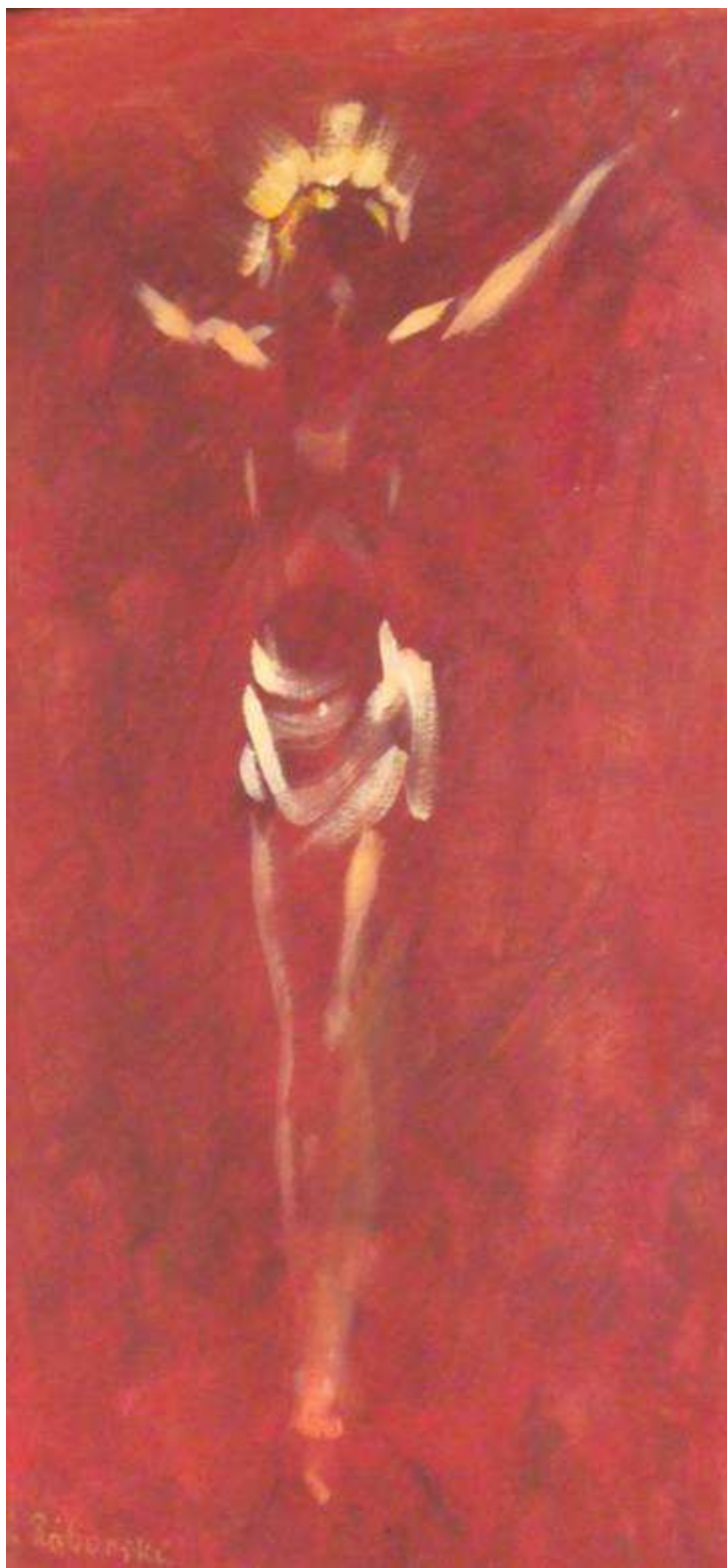

- * *To, čo chceme povedať, by malo prejsť tromi bránami: bránou pravdy, bránou dobroty, bránou úžitku. Ak to, čo chceš povedať, nie je pravdivé, dobré ani užitočné, potom je lepšie nechať si iba pre seba.*
- * *Najpriamejšia cesta k sláve je tá, keď sa človek snaží byť naozaj taký, za akého chce byť pokladaný.*
- * *Mnohé som sa naučil od svojich učiteľov, ešte viac od svojich priateľov, ale najviac od svojich žiakov.*
- * *Kto z nás kráča k lepšiemu údely, nikto nevie, okrem Boha.*
- * *Stále si pamätaj, že všetko je pominuteľné. Potom už v šťastí nebudeš veselý a v trápení smutný.*
- * *To čo robíš, rob starostlivo a s nadšením.*
- * *Ľudská prirodzenosť nemá lepšieho pomocníka ako lásku.*
- * *Je lepšie urobiť menej vecí dobre než veľa vecí zle.*
- * *Chcem od žiaka viac, ako peniaze. Chcem, aby žil tak, ako ho učím.*
- * *Kto sa vie zbaviť prebytočného, je najbližšie k bohom.*
- * *Nie je choroba milovať, ale nemilovať.*
- * *Radosť musíme čerpať zo seba, nie z iných.*
- * *Skutočná múdrosť je poznanie vlastnej nevedomosti.*
- * *Nasleduj dôkaz, kamkoľvek ťa bude chcieť zaviest'.*

Ja vás, Aténčania, ctím a milujem, budem však poslúchať viac boha než vás, a pokiaľ budem dýchať, neprestanem filozofovať a vás napomínať a každého z vás, kohokoľvek stretnem, upozorňovať svojím obvyklým spôsobom na to: Ty šľachetný muž, Aténčan, občan z obce najväčšej a preslávenej múdrosťou i silou, nehanbíš sa starať len o to mať čo najviac peňazí, slávy a pocty, ale o rozum, pravdu a dušu, aby bola čo najlepšia, nedbáš a nestaráš sa?

Sokrates (asi 469–399 pred n. l.)

(dmj)

ODKAZY